STORTINGET

Representantforslag 39 S

(2019–2020)

fra stortingsrepresentantene Martin Henriksen, Nina Sandberg, Siri Gåsemyr Staalesen, Eirik Sivertsen, Anette Trettebergstuen, Kari Henriksen, Jorodd Asphjell, Torstein Tvedt Solberg, Maria Aasen-Svensrud og Ingrid Heggø

Dokument 8:39 S (2019–2020)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Martin Henriksen, Nina Sandberg, Siri Gåsemyr Staalesen, Eirik Sivertsen, Anette Trettebergstuen, Kari Henriksen, Jorodd Asphjell, Torstein Tvedt Solberg, Maria Aasen-Svensrud og Ingrid Heggø om å bevare fylkenes mulighet til selv å bestemme opptaksmodeller for videregående skole

Til Stortinget

Bakgrunn

I dag står fylkene fritt til selv å velge opptaksmodell for videregående skole, basert på lokale forhold og behov. I praksis er det tre modeller som benyttes: karakterbasert opptak i hele fylket, karakterbasert opptak innenfor fastsatte inntaksområder eller nærskoleprinsippet.

Hvordan fylkene har valgt å organisere inntaket, henger sammen med skolestruktur, arbeidsmarked, økonomi og demografi i fylkene.

Forslagsstillerne viser til at regjeringen har lagt fram et forslag om at alle fylker må innføre karakterbasert opptak, som regjeringen omtaler som «fritt skolevalg». Karakterbasert opptak innebærer at elevene konkurrerer om skoleplass på bakgrunn av karakterer.

Regjeringens forslag er etter forslagsstillernes mening et forbud mot alle andre måter å organisere opptaket til videregående skole på, selv om et fylke kan ha sterke grunner til å ønske en annen modell enn regjeringens forslag.

I saken som ble sendt på høring, pekte regjeringen på to alternative forslag: Det første alternativet er at fylkene skal kunne velge mellom fritt skolevalg i hele fylket eller dele inn fylket i flere inntaksregioner som gir «reelt fritt skolevalg». Dette innebærer at søkerne må kunne velge mellom minst to skoler med samme utdanningsprogram. Alternativt skal fylkene bare kunne velge inntaksregioner, som likevel sikrer reelt fritt skolevalg, så lenge det er begrunnet i store avstander eller trafikale forhold.

Ingen av disse modellene lar seg etter forslagsstillernes syn realistisk gjennomføre i alle fylker uten store konsekvenser for enten fylkets økonomi eller skolestruktur. Mange fylker har valgt å bruke ressurser på en desentralisert skolestruktur. Såkalt fritt skolevalg vil være en direkte trussel mot en slik desentralisert struktur, siden erfaringen er at flere elever under karakterbasert opptak vil søke seg til byene, og distriktsskoler vil kunne få svikt i sitt elevgrunnlag.

Mange fylker har opptak med fortrinn til nærområder, men der man også kan søke seg til skoler utenfor. Dersom regjeringen vil tvinge alle fylker til én ordning, frykter forslagsstillerne at det kan føre til at mange elever som sliter på skolen, blir tvunget til å flytte hjemmefra for å kunne ta videregående opplæring. Frafallet er høyere blant elever som er borteboere, og terskelen for å fullføre videregående skole øker hvis en i tillegg må flytte til en ny og ukjent plass fordi det var der man fikk skoleplass.

Ved innføringen av regionreformen har regjeringen argumentert med økt lokaldemokrati. Da er det paradoksalt at regjeringen allerede rett etter at de nye fylkene er slått sammen, vil overstyre det lokale selvstyret og tvinge fylkene til å styre skolen på en måte de selv ikke ønsker. Det er å frata fylkene myndighet, selv om regionreformen skulle føre til mer ansvar og flere oppgaver.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g:

Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om at fylkeskommunenes rett til selv å avgjøre opptaksmodell for videregående opplæring tas inn i opplæringslova.

14. januar 2020

Martin Henriksen **Nina Sandberg** **Siri Gåsemyr Staalesen**

Eirik Sivertsen **Anette Trettebergstuen** **Kari Henriksen**

Jorodd Asphjell **Torstein Tvedt Solberg** **Maria Aasen-Svensrud**

Ingrid Heggø

Svanemerketrykksak, 2041 0654 Trykk og layout: Stortingets grafiske seksjon